

Opinia Komitetu Regionów „Szóste sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej”

(2010/C 175/02)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje reakcje na zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej, jednak ubolewa nad brakiem konkretnych propozycji przyszłego wdrożenia i stosowania zasady spójności terytorialnej; dlatego też sugeruje, że przydatne byłoby przygotowanie białej księgi w celu wsparcia procesu wdrażania spójności terytorialnej w przyszłych strategiach politycznych UE.
- W kwestii innowacyjności i kreatywności uważa, że potrzebna jest większa elastyczność, aby umożliwić szybki przydział funduszy strukturalnych i skoncentrować się nie tylko na znacznym wzroście lub wyższych kwalifikacjach, lecz także na wspieraniu przedsiębiorczości w różnych obszarach.
- Zaleca utworzenie wirtualnej sieci kreatywności, która byłaby otwarta dla wszystkich i zapewniałaby dostęp do specjalistycznych porad, edukacji i wiedzy, a także do wsparcia dla przedsiębiorców i wtycznych finansowych.
- Uważa, że kreatywność i innowacje są potrzebne również po to, aby w jak najlepszy sposób sprostać wyzwaniom, którymi są zrównoważony rozwój i zmiany klimatu. W tym względzie istnieje konieczność lepszego uwzględnienia problematyki zmian klimatu przy ustalaniu przyszłego kierunku działań UE, zwłaszcza dzięki przeglądowi mechanizmu przydzielania funduszy strukturalnych.
- Jest zdania, że przydzielanie funduszy strukturalnych wyłącznie na podstawie PKB przesłania rzeczywisty obraz sytuacji gospodarczej, dlatego zaleca, by rozważono zastosowanie dodatkowych wskaźników innych niż PKB.
- Zaleca zachowanie niewykorzystanych do końca okresów N+2 i N+3 środków z danego regionu – na potrzeby funduszu dostosowania do globalizacji, przyszłego funduszu adaptacji do zmian klimatu lub funduszu kapitału podwyższonego ryzyka – w wyraźnym celu tworzenia projektów wsparcia dla MŚP w zakresie innowacji i rozwoju.
- Domaga się, aby piąte sprawozdanie w sprawie spójności zawierało dobitne przesłanie polityczne wzywające do ambitnej polityki spójności, która byłaby dostępna dla wszystkich regionów UE i miałaby na celu rozwiązywanie istniejących problemów gospodarczych i społecznych, jak i wykorzystanie potencjału regionalnego.

Sprawozdawca:	Flo CLUCAS (UK/ALDE), radna miasta Liverpoolu
Dokument źródłowy:	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady: Szóste sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej COM(2009) 295 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Wstęp

1. Przyjmuje z zadowoleniem szóste sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej, które koncentruje się, na zagadnieniach kreatywności i innowacyjności mogących pomóc Unii w szybszym i skuteczniejszym przezwyciężeniu kryzysu gospodarczego. Wskazuje się w nim czynniki, które są w stanie pobudzić kreatywność i innowacyjność we wszystkich regionach UE. KR przyjmuje także z zadowoleniem streszczenie debaty w sprawie spójności terytorialnej, która miała miejsce po opublikowaniu w roku ubiegłym zielonej księgi.
2. Stwierdza, że świat jest pogrążony w poważnym kryzysie finansowym i gospodarczym. Władze publiczne i instytucje finansowe usiłują poradzić sobie z tymi problemami. Przedsiębiorstwa – duże i małe – przeżywają trudności finansowe. Zagrożone są domy i miejsca pracy mężczyzn i kobiet na całym kontynencie; inne osoby obserwują, jak znikają ich perspektywy zatrudnienia. Gospodarcze i społeczne perspektywy w krótkim i średnim okresie nie wyglądają dobrze: bezrobocie, zamykanie przedsiębiorstw, zmniejszenie wpływów do budżetów państwowych i gminnych oraz ograniczone pole manewru w zakresie finansów publicznych.
3. Uznaje, że zmiany klimatu stanowią realne zagrożenie dla życia wielu ludzi i gatunków na świecie i że już teraz trzeba podjąć działania na wszystkich szczeblach, aby ograniczyć do minimum wzrost temperatury. Zmiany klimatu są zarazem także istotną szansą na zmianę sposobu działania z korzyścią dla środowiska naturalnego, społeczeństwa i gospodarki.
4. Dostrzega, że sytuacja, w której się obecnie znajdujemy, w znacznym stopniu różni się od sytuacji, w której ustalano parametry programu na lata 2007–2013. Do 2014 r., w którym rozpoczyna się nowe programy, pozostaje jednak ponad połowa bieżącego okresu programowania. Chociaż KR przyjmuje do wiadomości fakt, że funkcją polityki spójności jest ustalanie i osiągnięcie długoterminowych celów strategicznych, uważa również, że pewne korzyści można by uzyskać poprzez dokonanie niewielkich zmian obecnie – zmian, które miałyby na celu złagodzenie skutków obecnego kryzysu gospodarczego i finansowego dla państw członkowskich i samorządów terytorialnych oraz wsparcie naprawy gospodarczej. KR uważa, że dokonać tego można w ramach obecnych strategicznych celów polityki.
5. Jest świadomy, że nie nastąpi pełen śródkresowy przegląd bieżącego okresu programowania, w związku z czym istotne jest wykorzystanie możliwości przedstawionej w szóstym sprawozdaniu w sprawie postępów w dziedzinie spójności, dotyczącej skorzystania z dotychczasowych sprawdzonych rozwiązań. Jest to możliwość przyjrzenia się sposobowi funkcjonowania europejskich funduszy strukturalnych w wymiarze lokalnym i regionalnym oraz rozważenia sposobów ich lepszego wykorzystania. Z uwagi na rosnące zaniepokojenie wokół samej przyszłości polityki spójności UE, informacje te powinno się wykorzystać, by przedstawić dobitne przesłanie w piątym sprawozdaniu w sprawie spójności, które ukaże się jesienią 2010 r. Sprawozdanie to będzie podstawą do dyskusji na temat przyszłego okresu programowania po roku 2013 i dotyczyć będzie, zgodnie z art. 175 nowego Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.
6. Uznaje, że polityka spójności terytorialnej, którą nowy traktat ustanawia jednym z nowych celów UE, powinna być także powiązana ze strategią lizbońską. Przegląd strategii w 2010 r. daje UE kolejną sposobność oceny dotychczasowych sukcesów i obszarów, w których potrzebna jest większa elastyczność, aby umożliwić państwom członkowskim oraz, w szczególności, władzom lokalnym i regionalnym pomyślną realizację programów, które będą miały rzeczywisty bezpośredni wpływ na szanse i dobrobyt obywateli. Stworzy on również okazję uwzględnienia w lepszy sposób problematyki zmian klimatu przy ustalaniu przyszłego kierunku działań UE, zwłaszcza dzięki przeglądowi mechanizmu przydzielania funduszy strukturalnych w oparciu o nowe cele odnowionej strategii lizbońskiej.
7. Wyraża rozczarowanie tym, że w szóstym sprawozdaniu w sprawie postępów w dziedzinie spójności brakuje, niestety, analizy aktualnej sytuacji gospodarczej i kondycji środowiska naturalnego. Zabrakło tam umieszczenia obecnej sytuacji w kontekście najgorszego kryzysu gospodarczego od czasów wielkiego kryzysu i podjęcia istotnych decyzji mających na celu złagodzenie skutków zmian klimatu. Co najważniejsze, nie uwzględniono skutków dla naszych regionów, miejscowości i miast oraz ich ludności.
8. Uważa, że konieczne jest lepsze przeanalizowanie wpływu terytorialnego polityki UE na rzecz innowacyjności, aby określić i rozwijać najlepsze środki na szczeblu europejskim służące do wspierania inwestycji w innowacje na szczeblu lokalnym i regionalnym. Konkurencyjność regionów, od której zależy trwały wzrost, mogą zapewnić tylko rozsądne inwestycje władz publicznych w innowacyjność w sektorze wytwórczym, a także – i przede wszystkim – w sektorze usług.

9. Sporządził niniejszą opinię w celu omówienia problemów nie z perspektywy rozwiązań międzynarodowych, lecz z perspektywy regionów, miast i miejscowości oraz ich mieszkańców.

Obecna sytuacja w gospodarkach lokalnych i regionalnych

10. Jest świadomy, że do siły i stabilności gospodarczej danego obszaru w przyczyniają się miejscowe przedsiębiorstwa, które w naturalny sposób rozwijają się w danym mieście lub regionie. Takie przedsiębiorstwa – niezależnie od tego, czy są to MŚP, przedsiębiorstwa społeczne czy inicjatywy lokalne – pełnią funkcję katalizatora odbudowy danego obszaru. Aby jednak przedsiębiorstwa te miały możliwość rozwoju, należy przeprowadzić działania w zakresie warunków gospodarczych, ekologicznych i społecznych, takie jak np. podniesienie kwalifikacji, realizacja różnych programów wsparcia i ograniczenie przyczyn ubóstwa, a także dokonać inwestycji w infrastrukturę publiczną.

11. Uznaje również znaczenie wewnętrznych inwestycji w daną społeczność. Regiony i społeczności lokalne podejmują starania, aby zachęcić przedsiębiorstwa do inwestycji i pozyskać wykwalifikowanych pracowników, a także mają swój udział w zatrudnianiu tych osób, które zamieszkują już w regionie lub tam studiowały. Oznacza to zapoznanie się z wyzwaniami gospodarczymi i społecznymi występującymi na danym obszarze i znalezienie takiego sposobu radzenia sobie z nimi, aby możliwe było skorzystanie z konkretnej oferty regionu oraz wykorzystanie wszelkich przewag komparatywnych wynikających z proponowanych przez region miejsc pracy, możliwości mieszkaniowych, edukacyjnych i jakości życia.

12. Przeprowadzona przez Komisję Europejską w związku z szóstym sprawozdaniem analiza sytuacji w różnych kategoriach regionów (regiony konwergencji, regiony w okresie przejściowym, regiony objęte celem „Konkurencyjność i zatrudnienie”) odzwierciedla różne sytuacje społeczno-gospodarcze w trzech rodzajach regionów, w szczególności pod względem ich kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości. Zarówno obecny kryzys gospodarczy, jak i różne czynniki mające wpływ na rozwój regionalny (sytuacja demograficzna, dostępność, zdolność do innowacji itp.) uwidaczniają istnienie ważnych danych, które należy uwzględnić podczas oceniania lokalnej i regionalnej sytuacji gospodarczej oraz opracowywania skutecznej polityki spójności. Sprawia to, że w celu klasyfikacji regionów w okresie programowania po roku 2013 należy obok PKB na mieszkańca wprowadzić nowe wskaźniki.

Spójność terytorialna

13. Z zadowoleniem przyjmuje zawarte w szóstym sprawozdaniu z postępów informacje na temat reakcji na zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej, w którą znaczący wkład wniosły władze lokalne i regionalne. Zgodnie z szóstym sprawozdaniem w sprawie postępów celem spójności terytorialnej jest stworzenie warunków do harmonijnego i zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów z uwzględnieniem ich specyficznych cech i ich zasobów. Wymaga to także utworzenia między regionalnymi strukturami w postaci połączeń transportowych i komunikacyjnych koniecznych do skutecznego przepływu towarów,

usług i kapitału. KR podkreśla ponadto, że żadne dwa regiony nie są identyczne, a każdy z nich ma cechy szczególne służące wykorzystaniu pełnego potencjału.

14. Niemniej, biorąc pod uwagę szerokie poparcie dla tego nowego celu terytorialnego oraz obecny kontekst gospodarczy, KR ubolewa nad brakiem konkretnych propozycji przyszłego wdrożenia i stosowania zasady spójności terytorialnej w obecnym i nadchodzącym okresie programowania.

15. Przypomina, że wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego spójność terytorialna zyskuje na znaczeniu, ponieważ stała się celem politycznym UE i trzecim wymiarem polityki spójności. KR potwierdza zatem swój wniosek sformułowany w opinii w sprawie zielonej księgi w sprawie spójności terytorialnej, by po ratyfikacji traktatu lizbońskiego opublikować białą księgę w sprawie spójności terytorialnej z myślą o bardziej precyzyjnym określeniu sposobów włączenia tego celu do wszystkich strategii politycznych UE i jego realizowania w ramach tych strategii.

16. Uważa, że w kategoriach współpracy terytorialnej podstawę programów musi stanowić rozwiązywanie wspólnych problemów i zapewnienie wartości dodanej UE, wykorzystanie obecnych doświadczeń w realizacji programu i jego wyników. Wartość dodaną uzyska się dzięki współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz pracy z szerszymi obszarami funkcjonalnymi, obejmującymi obszar lądowy lub morski należący do dwóch lub więcej państw członkowskich lub problem tematyczny wspólny dla dwóch lub większej liczby państw członkowskich. W obecnym okresie programowania można by opracować i wesprzeć szereg projektów pilotażowych obejmujących funkcjonalne obszary gospodarcze leżące w dwóch lub kilku państwach członkowskich w celu rozwinięcia bardziej strategicznego i postępowego podejścia. KR z chęcią wniesie wkład do przeglądu rozporządzenia w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w 2010 r., korzystając z doświadczeń władz lokalnych i regionalnych.

Włączenie innowacji i kreatywności i do polityki spójności

17. Uważa, że celem przeglądu polityki spójności musi być dążenie do wyciągania wniosków z sukcesów, a nie utrwalania wadliwie funkcjonujących elementów. Polityka spójności musi zatem sama być kreatywna i innowacyjna oraz wykorzystywać wiedzę i doświadczenie władz lokalnych, miast i regionów oraz wyciągnąć wnioski na chwilę obecną i na przyszłość.

18. Jest świadomy, że innowacje i kreatywność nie należą całkowicie do obszaru działalności czołowych przedsiębiorstw lub instytucji szkolnictwa wyższego. Władze lokalne i regionalne również muszą być kreatywne i innowacyjne oraz muszą umożliwiać kreatywność i innowacje. Fundusze strukturalne są narzędziem, które im w tym pomoże. Potrzebna jest jednak większa elastyczność, aby umożliwić szybki przydział tych funduszy

i skoncentrować się nie tylko na znacznym wzroście lub wyższych kwalifikacjach, lecz także na wspieraniu przedsiębiorczości w różnych obszarach. Umożliwi to miejscowej ludności, która dostrzeże szansę na rozpoczęcie nowej działalności, dostęp do porad i wskazówek potrzebnych do podjęcia dalszych działań.

19. Uznaje postępy osiągnięte przez Europejski Instytut Innowacji i Technologii, lecz sądzi, że jest on narzędziem służącym głównie czołowym przedsiębiorstwom i instytucjom badawczym. Innowacje i kreatywność powinny być wspierane w całej UE przez władze wszystkich szczebli i obywateli UE. KR zaleca Komisji Europejskiej, by rozważyła utworzenie wirtualnej sieci kreatywności i jest gotów uczestniczyć w określaniu istoty działań tej sieci. Byłaby ona – podobnie jak wiele otwartych sieci nauczania UE – otwarta dla wszystkich, a w jej ramach udzielane byłyby porady i pomoc oraz dostęp zarówno do kapitału wysokiego ryzyka (*venture capital*), jak i do usług technicznych. Oprócz organów władzy centralnej wszystkie odpowiednie władze lokalne i regionalne oraz sektor prywatny, wszyscy zwykli obywatele, mający pomysły, doświadczenie i wyobraźnię, będą mieli szansę i możliwość przedstawienia swoich pomysłów w szerszej sieci.

20. Uznaje, że innowatorzy i wynalazcy muszą działać na rzecz podobnych osób i grup i otrzymywać od nich wsparcie. Wirtualna sieć kreatywności przyczyniłaby się do stworzenia „liderów innowacji” oraz zapewniłaby system mentorski i wiedzę specjalistyczną. Korzyścią wirtualnego charakteru jest to, że sieć umożliwiłaby osobom zamieszkującym w regionach najbardziej oddalonych, na obszarach wsi, wiejskich, górskich i na obszarach o niewielkiej gęstości zaludnienia, które mogą być położone daleko od ośrodków uniwersyteckich, korzystanie z dostępu do specjalistycznych porad, edukacji i wiedzy, a także z dostępu do wsparcia dla przedsiębiorców i wytycznych finansowych, co pozwoliłoby na stworzenie wirtualnej – jeśli nie rzeczywistej – społeczności.

21. Uważa, że kreatywność i innowacje są również potrzebne w bieżącym programie, aby w jak najlepszy sposób sprostać wyzwaniom, którymi są zrównoważony rozwój i zmiany klimatu. Dążenie do osiągnięcia efektywności energetycznej na szczeblu lokalnym i regionalnym może nie tylko prowadzić do ograniczenia ilości emisji, lecz także stworzyć nowe, ekologiczne miejsca pracy i przedsiębiorstwa, które zapewniałyby bezpieczne, długoterminowe zatrudnienie i gwarantowałyby podnoszenie kwalifikacji, co powinna wspierać polityka spójności UE. Niektóre regiony mają już cele ograniczenia emisji dwutlenku węgla, które zostały ustalone w ich programach, a sprawdzone rozwiązania w tym zakresie mogą zostać uwzględnione w pozostałej części bieżącego okresu programowania.

22. Uważa, że niezbędne jest partnerstwo równych sobie podmiotów reprezentujących sektor publiczny lub prywatny – podejście, które zachęcałoby do innowacji lokalnych i regionalnych oraz do udziału, obejmowałoby jak największą liczbę podmiotów i nikogo by nie wykluczało. W tym przypadku nie można przecenić znaczenia partnerstwa, niezależnie od tego, czy miałyby ono być publiczno-prywatne czy publiczno-publiczne, na tym samym szczeblu sprawowania władzy czy też pomiędzy różnymi szczeblami; władze lokalne i regionalne oraz ich partnerzy mogą przyczynić się do rozwiązania problemu luki innowacyjnej, jeśli udzieli im się wsparcia.

23. Stwierdza, że nadszedł obecnie czas na innowacje i kreatywność oraz na umożliwienie władzom lokalnym i regionalnym wysunięcia na pierwszy plan własnej wiedzy. Na przykład rozwój kultury i turystyki, ze względu na ich charakter, następuje na szczeblu lokalnym i regionalnym, a sektory te mają potencjał w zakresie tworzenia miejsc pracy i inwestycji. Czy to jako europejskie stolice kultury, czy jako samoistne ośrodki kulturalne, wiele miast i regionów europejskich wykazało skuteczność tych sektorów w zakresie tworzenia atrakcyjnego i niepowtarzalnego wizerunku oraz nowych możliwości zatrudnienia, co także może zachęcać do inwestycji.

Uproszczenie zarządzania w celu zwiększenia skuteczności i kontroli

24. Z zadowoleniem przyjmuje przedsięwzięte do tej pory środki mające na celu uproszczenie i zachęca do dalszych dyskusji z zainteresowanymi stronami, aby sprawdzić, czy w bieżącym okresie programowania możliwe są także inne dostosowania. KR uważa, że nadmierne zarządzanie finansami i ich kontrola paraliżują politykę spójności i mogą sprawić, że przyniesie ona skutki odwrotne do zamierzonych, ponieważ sponsorzy projektów zniechęcają się do tej polityki ze względu na znaczne obciążenia finansowe związane z zachowaniem zgodności i obowiązkami kontroli. Chociaż KR uznaje znaczenie rygorystycznej kontroli finansowej środków publicznych, nie powinna ona zmuszać władz regionalnych i lokalnych do rezygnacji z podejmowania ryzyka oraz unikania innowacyjnych i kreatywnych programów z obawy przed niepowodzeniem lub wstrzymaniem ich realizacji. Należy również uprościć zarządzanie, unikając ponownych interpretacji i zapewniając, za pomocą jasnych i precyzyjnych przepisów, stabilne i precyzyjne ramy prawne dla każdego okresu programowania.

25. Uważa, że fundusze niewykorzystane do końca okresu N+2 nie powinny być zwracane Komisji, a następnie ponownie przyznawane danemu państwu członkowskiemu, lecz mogłyby zostać wykorzystane do tworzenia funduszy kapitału wysokiego ryzyka i kapitału zaangażowanego o charakterze regionalnym lub do zasilenia europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji. Kolejną propozycją mógłby być europejski fundusz adaptacji do zmian klimatu, którego zadaniem byłaby pomoc w finansowaniu projektów lokalnych mających umożliwić różnym sektorom działalności dostosowanie się do obecnych i przyszłych wyzwań związanych ze środowiskiem. Takie działania dostosowawcze mogłyby przybrać formę projektów w zakresie zmiany kwalifikacji bądź przejścia pracowników do zawodów związanych z gospodarką ekologiczną albo projektów restrukturyzacji przedsiębiorstw o niekorzystnym wpływie na środowisko. Środki przyznawane funduszowi podwyższonego ryzyka za pośrednictwem EBI mogłyby zapewniać MŚP, przedsiębiorstwom społecznym lub inicjatywom lokalnym dostęp zarówno do finansowania krótkoterminowego, jak i do finansowania umożliwiającego rozwój, które w obecnej sytuacji gospodarczej trudno jest uzyskać. W każdym razie staje się wskazane, by uelastyczyć zasadę N + 2, uwzględniając cele polityki spójności i wpływ cyklicznych zmian gospodarczych na finanse publiczne i inwestycje prywatne.

26. Uważa również, że dodatkowe uproszczenie nastąpi dzięki przeanalizowaniu przez Komisję procedur audytu w państwach członkowskich oraz sprawdzeniu, czy można zawrzeć „pakty zaufania” w celu uniknięcia powielania zadań w ramach procedur audytu. Nie powinno przy tym chodzić o wzmocnienie kontroli, lecz przede wszystkim o zapobieganie błędom i o ocenę wyników. W celu zmniejszenia obciążeń należy zastosować zasadę proporcjonalności przepisów dotyczących niewielkich projektów.

Więcej wiedzy lepszej jakości – spojrzenie w przyszłość ...

27. Przyjmuje do wiadomości projekty pilotażowe, które Komisja rozpocznie na początku 2011 r. i których celem jest wprowadzenie dodatkowych wskaźników innych niż PKB. KR w różnych opiniach zalecał wprowadzenie nowych wskaźników umożliwiających uwzględnienie różnic terytorialnych w odniesieniu do ogólnej polityki publicznej, a zwłaszcza polityki spójności.

28. Popiera wymianę doświadczeń między regionami UE oraz rozwój klastrów na rzecz innowacyjności, w tym innowacyjności ekologicznej, co może znacznie przyczynić się do ograniczenia zjawiska zbytnej koncentracji tej działalności w niektórych strefach i do złagodzenia różnic między regionami.

29. Uznaje, że wymiana tych informacji jest zbyt mała i zbyt małe jest wykorzystanie osiągniętych już sukcesów. Dlatego też KR uruchomił z powodzeniem inicjatywę „Europejski Region Przedsiębiorczości”, której celem jest wymiana najlepszych wzorców i nagrodzenie najlepszej strategii rozwoju gospodarczego regionu przedsiębiorczości w UE. KR z zadowoleniem przyjmuje takie inicjatywy, jak nagrody InfoRegio i RegioStars, chociaż naukę umożliwiłaby bardziej przyjazna dla użytkownika baza danych projektów, najlepiej wykraczająca poza fundusze w ramach polityki regionalnej. Interaktywna baza danych, stworzona za pomocą narzędzi stosowanych w przypadku komercyjnych stron internetowych lub narzędzi służących tworzeniu społeczności, byłaby korzystna dla wszystkich.

30. Przyjmuje do wiadomości, że w chwili obecnej, kiedy to dane odnoszące się do sytuacji finansowej i jej wpływu na władze lokalne i regionalne pochodzą sprzed co najmniej dwóch lat, brak danych wpłynie jednak na realizację programów, opóźni uelastycznienie reakcji i ograniczy potrzebne zmiany do uregulowań wewnętrznych.

31. Uważa, że przydzielanie funduszy strukturalnych wyłącznie na podstawie PKB przesłania rzeczywisty obraz sytuacji gospodarczej i pomija zwiększenie się obszarów ubóstwa w państwach członkowskich o wysokim PKB.

32. Uważa, że należy rozważyć dalsze uproszczenie polegające na połączeniu EFRR, EFS i programów rozwoju obszarów wiejskich. Punktem wyjścia mogłoby być tutaj podejście uwzględniające „punkt kompleksowej obsługi”. Mogłoby to umożliwić regionom lepsze wykorzystanie szans na uzyskanie finansowania oraz zaplanowanie usług w oparciu o potrzeby, tj. połączenie EFRR i EFS miałyby na celu podwyższenie kwalifikacji potencjalnych pracowników i zapewnienie im pracy.

33. Uważa, że w przyszłej polityce spójności trzeba stosować bardziej elastyczne podejście, które pozwoli miastom i regionom na opracowywanie programów na podstawie potrzeb regionów i społeczności lokalnych, zamiast usiłować dostosować potrzeby do odgórných ram. Oznacza to, że programy powinny być oparte na strategiach regionalnych, w sprawie których przeprowadzono konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

34. Podkreśla, że rozwój strategii na poziomie makroregionalnym – jak np. strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego – musi przyczynić się do wzmocnienia w szerszej perspektywie roli władz lokalnych i regionalnych w realizacji polityki UE. Proponuje także dalsze opracowywanie nowych strategii na innych obszarach geograficznych, które otrzymują wystarczające wsparcie zaangażowanych państw i instytucji europejskich.

35. Proponuje, aby istotna część środków finansowych w ramach polityki spójności została przeznaczona na osiągnięcie efektywności energetycznej w budynkach i w transporcie jako niezbędny filar dopuszczalnego rozwoju finansowanego ze środków UE.

Zalecenia

36. KR sugeruje, że przydatne byłoby przygotowanie białej księgi w sprawie spójności terytorialnej, i zwraca się do Komisji Europejskiej z pytaniem, jakie działania planuje ona podjąć w związku z 400 reakcjami na zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej, aby wspierać koncepcję spójności terytorialnej i jej wprowadzanie w życie w ramach przyszłych strategii politycznych UE.

37. Podkreśla ponownie, że polityka spójności powinna być realizowana również po 2013 r., jako instrument rozwoju Unii Europejskiej, który zyskuje coraz bardziej na znaczeniu, przede wszystkim w świetle poważnego kryzysu gospodarczego dotykającego Europę. Domaga się w związku z tym, by w piątym sprawozdaniu w sprawie spójności potwierdzono poparcie dla ambitnej polityki spójności obejmującej mocne podejście ukierunkowane na konkretny obszar, która to polityka powinna – zgodnie z art. 174 traktatu z Lizbony – być ukierunkowana na wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej i byłaby dostępna dla wszystkich regionów UE, nie tylko dla regionów zacofanych, tak aby możliwe było rozwiązywanie istniejących problemów gospodarczych i społecznych, jak i wykorzystanie potencjału regionalnego.

38. Zwraca się do Komisji Europejskiej o podjęcie stosownych działań w celu utworzenia przyjaznej dla użytkownika bazy danych sprawdzonych rozwiązań w różnych dziedzinach polityki publicznej (np. wsparcie innowacji, wsparcie integracji społecznej, środki mające na celu przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu). Jest to zasadniczy obszar pomocy technicznej we wszystkich programach finansowanych ze środków UE, który ułatwi rzeczywistą wymianę i wykorzystanie sprawdzonych rozwiązań.

39. KR zwraca uwagę, że niektóre regiony propagują inicjatywy innowacyjne i wspierające ochronę środowiska, które aktywnie wspierają przedsiębiorczość, i jednocześnie uznają fakt, że programy muszą być zrównoważone zarówno pod względem społecznym, jak i środowiskowym. Ponadto należy

dać władzom lokalnym i regionalnym możliwość uczenia się sprawdzonych rozwiązań od innych państw członkowskich ⁽¹⁾.

40. Zgadza się, że należy rozważyć zastosowanie dodatkowych wskaźników innych niż PKB, zwraca jednak uwagę, że nie zostały one jak dotąd uzgodnione na szczeblu UE i nie są dostępne dla poziomu NUTS 2. Dlatego też KR popiera propozycję Komisji Europejskiej, przedstawioną w komunikacie „Wyjść poza PKB”, by najpóźniej w 2012 r. przedłożyć sprawozdanie z dalszego rozwoju europejskich wskaźników.

41. Wzywa Komisję Europejską do dalszych rozważań nad lepszymi sposobami uproszczenia i ułatwienia realizacji. Może to dotyczyć sposobów działania wewnętrznego, ale nie może każdorazowo wymagać zmian przepisów. Proste środki mające na celu podanie jasnej interpretacji i jednoznacznych wskazówek wszystkim instytucjom zarządzającym pomogłyby uniknąć niepotrzebnych opóźnień i trudności w realizacji programów. Równie użyteczna byłaby w tym kontekście publikacja wytycznych w sprawie wdrażania, uzgodnionych w ramach komitetów koordynacyjnych obejmujących Komisję i państwa członkowskie. W każdym razie byłoby bardzo korzystne, by w przepisach utrzymano w różnych okresach te same określenia i treści w zakresie zarządzania, które w naturalny i logiczny sposób są niezmiennie.

42. Zaleca zachowanie niewykorzystanych do końca okresów N+2 i N+3 środków z danego regionu – na potrzeby funduszu kapitału podwyższonego ryzyka i kapitału załączkowego o charakterze regionalnym, mając wyraźnie na celu tworzenie projektów

wsparcia dla MŚP w zakresie innowacji i rozwoju, a także europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji czy przyszłego funduszu adaptacji do zmian klimatu.

43. Zaleca stworzenie wszystkim programom dostępu do aktualnych sprawdzonych rozwiązań w zakresie ograniczania emisji dwutlenku węgla związanych z wdrażaniem EFRR, EFS i programów rozwoju obszarów wiejskich, tak aby inne podmioty mogły włączać je do swoich programów i tym samym stawiać czoło naszemu wspólnemu wyzwaniu, którym są zmiany klimatu. W ramach przyszłego planowania trzeba będzie rozważyć, w jaki sposób fundusze strukturalne przyczyniają się nie tylko do osiągnięcia obecnych celów strategii lizbońskiej, lecz także do stworzenia ogólnoeuropejskiej gospodarki niskoemisyjnej, przy czym najlepszym rozwiązaniem powinny być programy zakładające brak emisji dwutlenku węgla.

44. KR proponuje Komisji Europejskiej, by rozważyła utworzenie wirtualnej sieci kreatywności, i jest gotów uczestniczyć w określaniu istoty działań tej sieci.

45. Zaleca przebudowę polityki spójności w taki sposób, by zasada pomocniczości miała zastosowanie na szczeblu lokalnym i regionalnym, a nie jedynie na szczeblu państw członkowskich.

46. Zachęca Komisję do zastosowania zasady proporcjonalności również w odniesieniu do procedur administracyjnych w następnym okresie programowania, tak by wymagana dokumentacja była współmierna do zapewnionych środków finansowych, co umożliwi tym samym ograniczenie biurokracji.

Bruksela, 10 lutego 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽¹⁾ KR odnotowuje z zainteresowaniem następujące projekty: www.train2000.org.uk/wiced – czołowy przykład przedsiębiorczości i innowacji w skali światowej. Międzynarodowe Centrum Kobiet na rzecz Rozwoju Gospodarczego (WICED) – projekt służący wspieraniu i promowaniu przedsiębiorczości kobiet w Liverpoolu. Inny projekt: <http://www.deaca.dk/> – to przykład duński dotyczący przedsiębiorczości i środowiska. Regionalne Centra Rozwoju Biznesu wydały w 2007 r. ok. 42 mln EUR na wsparcie 28 projektów. Obejmują one z jednej strony wspieranie rozwoju zrównoważonej energii, biopaliw i biomasy, z drugiej zaś wspieranie praktycznych projektów oszczędzania energii. Przykłady projektów związanych z oszczędzaniem energii dotyczą inteligentnego zarządzania energią w inkubatorach przedsiębiorczości (ang. growth houses) w regionie Południowa Dania, gdzie zużycie energii w eksperymentalnej jednostce zostało obniżone o 50 %. Z kolei <http://dev.nwdacarboncalculator.com> – to przykład z zakresu zrównoważonego rozwoju środowiska naturalnego: „kalkulator emisji” pozwala koordynatorom programu w regionie Północno-Zachodnia Anglia określać wpływ, jaki ich inicjatywa wywiera na środowisko naturalne, a w szczególności na poziom emisji CO₂. Dalej, http://www.goeast.gov.uk/goeast/european_funding/project_case_studies/ – to również przykład z zakresu zrównoważonego rozwoju środowiska naturalnego: region Wschodnia Anglia wspiera określanie i rozpowszechnianie innowacyjnych form projektowania i realizacji projektów. Wreszcie <http://www.emlyon.com/english/emlyon/who/index.aspx> – to przykład dotyczący przedsiębiorczości. EMLYON (Francja) jest europejską szkołą zarządzania, oddaną idei uczenia się przez całe życie na potrzeby zarządzania przedsiębiorstwem i zarządzania międzynarodowego.